

УДК 343.985.7

**СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ТА ТИПОВІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ВЕРСІЇ ЩОДО ОСОБИ
ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ**

**TYPICAL INVESTIGATING THE SITUATION AND FORENSIC VERSIONS OF THE PERSONS
CONCERNED IN THE INVESTIGATION OF VIOLENT CRIMES INDIVIDUAL**

Жерж Н.А.,
*старший викладач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Національного університету державної податкової служби України,*
Дирдін М.Є.,
*кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Національного університету державної податкової служби України*

Стаття присвячена дослідженню слідчих ситуацій та типових криміналістичних версій про особу злочинця при розслідуванні насильницьких злочинів. Проаналізовані загальні слідчі ситуації та версії при розслідуванні вбивств і зґвалтувань. Авторами комплексно охарактеризований процес розробки слідчим плану початкового етапу розслідування насильницьких злочинів за різних слідчих ситуацій та висунення різних версій.

Ключові слова: слідчі ситуації, криміналістичні версії, насильницькі злочини, особа злочинця.

Статья посвящена исследованию следственных ситуаций и типичных криминалистических версий о личности преступника при расследовании насильственных преступлений. Проанализированы общие следственные ситуации и версии при расследовании убийств и изнасилований. Авторами комплексно охарактеризован процесс разработки следователем плана начального этапа расследования насильственных преступлений при разных следственных ситуациях и выдвижении различных версий.

Ключевые слова: следственные ситуации, криминалистические версии, насильственные преступления, личность преступника.

The article investigates effect situations and typical forensic versions of identity of offender in investigation of violent crimes. Analyzed the general investigation of situation and version in investigation of murder and rape. The authors described process of developing a comprehensive plan for initial phase of an investigator of investigation of violent crimes at different investigative situations and different versions of the nomination.

Key words: investigation of situation, forensic version, violent crimes, identity of perpetrator.

Актуальність теми. В 2014 році в Україні відбувається інтенсивне зростання насильницьких злочинів. Нестабільна політична та економічна ситуація в Україні призводить до зростання кримінальних правопорушень, істотних змін у структурі й динаміці злочинності [7].

Питаннями слідчої ситуації та слідчої версії в криміналістичній науці приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, А.М. Васильєв, А.Ф. Волобуєв, В.К. Гавло, І.Ф. Герасимов, В.Г. Гончаренко, В.А. Журавель, Г.О. Зорін, А.В. Іщенко, О.Н. Колесниченко, В.О. Коновалова, І.М. Лузгін, Г.А. Матусовський, В.О. Образцов, О.С. Саїнчин, М.В. Салтевський, М.О. Селіванов, В.В. Тіщенко, В.Ю. Шепітько, В.І. Шиканов, М.П. Яблоков та інші.

Безсумнівно, В.П. Бахін, С.О. Голунський, В.В. Донцов, В.Г. Лукашевич, І.М. Лузгін, В.О. Образцов, Б.М. Шавер, А.П. Шеремет, М.П. Яблоков та інші зазначені науковці запропонували свої наукові та практичні рекомендації слідчій практиці діяльності, внесли чимало нового в теорію й практику фіксації та опрацювання криміналістично значущої інформації. Разом із тим нові умови боротьби зі злочинністю, дослідження науки й техніки в розкритті злочинів і розвиток системи кримінального судочинства вимагають подальшого проведення досліджень у боротьбі зі злочинністю. Слідча практика накопичила певний позитивний досвід використання комп'ютерних технологій у фіксації та опрацюванні криміналістично значущої інформації, за їх допомогою отримала певні результати в процесі доказування.

Однак недостатньо вивченою у науковій літературі залишається ціла низка теоретичних і практичних питань щодо слідчих ситуацій, та побудованих на їх основі слідчих версій при розслідуванні окремих насильницьких злочинів, що визначає актуальність цієї статті.

Метою даної статті є пропозиції щодо визначення основних слідчих ситуацій та слідчих версій з окремих насильницьких злочинів; пропозиції практичних рекомендацій із розслідування та розкриття насильницьких злочинів, а також злочинів, вчинених в умовах неочевидності з використанням відповідних версій.

Виклад основного матеріалу. Прийоми і форми аналізу інформації з метою встановлення особи злочинця – це процеси обґрунтованого припущення, відділення, порівняння, аналізу, синтезу, діагностики, гіпотези, безпосередні та опосередковані висновки, індукції, дедукції, аналогії, абстрагування, пропозиції, які не підміняються, а доповнюють один одного. Вони отримують вираження в порівнянні наукових положень, даних досвіду з матеріалами конкретного кримінального провадження, у співставленні одиничних фактів. У них акумульовано досвід слідчої роботи, результат наукових узагальнень, відомих слідчому з теорії криміналістики, кримінології, психології та інших наук.

Процес розкриття та розслідування вбивств, насамперед тих, що вчинено за відсутності очевидців,

значно ускладнюється у зв'язку з відсутністю необхідної інформації щодо особи злочинця. У таких випадках слідчі повинні формувати розумову модель (або декілька варіантів) особи злочинця з метою визначення шляхів та засобів його виявлення. Кваліфіковані, обізнані слідчі звертаються до особистого досвіду розкриття аналогічних злочинів, а слідчі з невеликим практичним досвідом – до старших колег щодо обміну досвідом та одержанням практичних порад.

У менш вигідне становище потрапляють їх молодші колеги, досвід яких ще не в змозі «підказати», серед якої категорії людей знаходиться злочинець. Ось чому встановлення осіб, що вчинили неочевидні вбивства, нерідко здійснюється безсистемно, методом численних «проб і помилок», а це неминуче призводить до нераціональних витрат зусиль, часу і далеко не завжди до успіху. А втім завдання виявлення злочинця може бути вирішене значно швидше і результативніше. Цьому сприяє криміналістична характеристика цієї категорії злочинів з відповідними кореляційними залежностями між її елементами.

Розглядаючи особливості діяльності працівників правоохоронних органів на початковому етапі розслідування насильницьких злочинів, необхідно зазначити, що вони будуються залежно від обставин, які підлягають встановленню. Така діяльність може бути впорядкована і являтиме собою алгоритм певних дій, які допоможуть якнайшвидше розкрити конкретний злочин. Визначення дій та засобів при розслідуванні насильницьких злочинів (в принципі будь-якого іншого злочину) у більшості випадків залежить від слідчої ситуації, яка складається на момент виявлення даного злочину і внесення даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Слідча ситуація як наукова криміналістична категорія має не тільки теоретичне, а, насамперед, прикладне значення для методики розслідування окремих видів злочинів. Воно полягає в тому, що визначення змісту слідчих ситуацій, їх класифікація, аналіз і оцінка уможливають об'єктивне обґрунтування вибору варіантів методики розслідування, які передусім відповідали б обставинам і завданням розслідування на певному етапі [13, с. 112]

Безперечно, що думки вчених щодо слідчої ситуації, як і стосовно будь-якої криміналістичної категорії, різняться між собою. Так, І.Ф. Герасимов визначає слідчу ситуацію, як сукупність доказової, тактичної, методичної, організаційної інформації, включаючи окремі елементи обстановки, у якій здійснюється розслідування [6, с. 17]. В.К. Гавло розглядає слідчу ситуацію, як сукупність даних, що характеризують стан слідства у справі без урахування умов, у яких воно відбувається [5, с. 90]. Р.С. Белкін і В.І. Шиканов лаконічно і точно визначають слідчу ситуацію, передусім, як обстановку, умови, картину розслідування, що склалася до певного моменту [12, с. 157; 3, с. 70].

Вважаємо, що алгоритм слідчого в розслідуванні насильницьких злочинів повинен виглядати таким чином:

- аналіз наявної інформації;
- оцінка вихідної слідчої ситуації,
- висунення версій за фактичними та ймовірними обставинами події;
- постановка тактичних завдань і планування розслідування;
- проведення окремих слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та тактичних операцій по перевірці висунутих версій.

Найбільш загальними слідчими ситуаціями при розслідуванні вбивств і зґвалтувань є ситуації, коли на момент відкриття кримінального провадження: 1) особа, що вчинила злочин, невідома; 2) особа, що вчинила злочин, відома.

Типові слідчі ситуації у кримінальних провадженнях про вбивства можуть бути зведені до: виявлення трупа з явними ознаками насильницької смерті, заподіяної внаслідок ударів чи поранень; виявлення трупа з ознаками насильницької смерті при неясності її конкретної причини; виявлення трупа без явних тілесних ушкоджень і при відсутності видимих факторів, що травмують, але при обставинах, що можуть свідчити про насильницький характер смерті; зникнення людини при наявності даних, що дозволяють припустити його вбивство; виявлення частин розчленованого трупа.

Крім того, на специфіку слідчої ситуації впливає період часу, що пройшов з моменту вчинення злочину до моменту початку досудового розслідування, як результат – кількість висунутих криміналістичних версій.

Поняття «версія» вчені-криміналісти визначають по-різному. О.М. Васильєв охарактеризував слідчу версію, як індуктивний умовивід слідчого у формі припущення, заснований на фактичних даних про подію злочину і його окремі обставини, що підлягають перевірці за логічними правилами дедукції [4, с. 55]. Більш широке тлумачення версії було запропоноване О.М. Ларінім, який визначає слідчу версію в такий спосіб: «... Це сформована з метою встановлення об'єктивної істини у справі інтегральна ідея, образ, який несе функції моделі досліджуваних обставин, створений уявою (фантазією), містить можливість оцінку наявних даних, служить поясненням цих даних і виражень у формі гіпотези» [10, с. 13]. Поняття «слідча версія» можна знайти в роботах І.Ф. Герасимова, Л.Я. Драпкіна, Р.С. Белкіна та ін. Не можна не згадати визначення, запропоноване В.О. Коноваловою, яка розуміє версію, як обґрунтоване припущення про подію злочину й особу злочинця, де категорія «подія злочину» охоплює всі пов'язані з ним можливі обставини, у тому числі й їхнє походження, причинні залежності, механізм та інші дані, припущення про наявність яких і дозволяє встановити об'єктивну істину – розкрити злочин [9, с. 13–14]. Ми схилиємось до того, що найбільш повним і точним визначенням слідчої версії є визначення, запропоноване Р.С. Белкінім, який вважає, що «слідчу версію можна визначити як самостійний специфічний криміналістичний засіб (криміналістичний метод розслідування), яким користується слідчий для

пізнання і доведення об'єктивної істини в попередньому слідстві. Цей засіб, або метод, полягає в побудові і перевірці слідчим усіх імовірних на зібраних матеріалах припущень про форми зв'язків та причини окремих явищ події, що розслідується, як реально можливих пояснень, встановлених до теперішнього часу фактів, а також обставин, пов'язаних із даною подією, які можуть знадобитися для перевірки старих і пошуку нових фактів» [2, с. 31].

Висунуті в ході розслідування злочинів проти особи слідчі версії можуть бути розділені на три групи:

1) версії, що не мають вираженої специфіки й висунуті при розслідуванні різних категорій злочинів, засновані на аналізі слідів рук, ніг, транспортних засобів й інших слідів (до подібних версій відносяться версії про фізичні дані злочинців, способи їхнього проникнення в приміщення, використаних ними транспортних засобах тощо);

2) версії родового характеру, типові для злочинів проти особи:

- а) про насильницький характер події злочину;
- б) про події, що передували злочину;
- в) про знаряддя заподіяння тілесних ушкоджень;
- г) про здійснення поряд з розслідуваним іншого злочину (крадіжки, грабежу);
- д) про психічні аномалії злочинця;

3) версії, обумовлені слідчою ситуацією того або іншого різновиду злочинів.

При цьому висуюються й підлягають перевірці версії про настання смерті в результаті: а) вбивства; б) самогубства; в) нещасного випадку; г) якого-небудь захворювання; д) раптової смерті.

З огляду на викладене виникає питання щодо критеріїв формування типових версій, де, на нашу думку, необхідно виділяти два аспекти: 1) побудову самих типових версій; 2) використання їх у конкретному досудовому розслідуванні. Щодо побудови, то ця процедура традиційно здійснюється на підставі аналізу певного емпіричного матеріалу і виявлення причинно-наслідкових зв'язків між різними сполученнями вихідних і пошукових фактичних даних. Стосовно версій щодо злочинця, характерних для початкового етапу розслідування вбивств, у вихідних даних (умовах ймовірного судження) можуть враховуватись, наприклад, місце, спосіб, мотив вчинення злочину, а у даних, що встановлюються (ймовірному судженні), – стать, вік злочинця, стосунки з потерпілим (родич, друг, приятель, знайомий, незнайомий), місце його проживання/перебування відносно місця кримінального правопорушення (той же чи інший населений пункт). Наявність причинно-наслідкових зв'язків між зазначеними елементами втілюється, як правило, у такого роду ймовірному умовне судження: «Якщо є такі-то фактичні дані, то їх походження, ймовірно, обумовлене такими-то обставинами». На підставі цього аналізу формується відносно сталий перелік типових версій, який знаходить своє відображення у відповідній криміналістичній методиці.

Роль типових версій у конкретному кримінальному провадженні полягає у тому, що вони є під-

грунтям побудови конкретних слідчих версій. Так, у дефіциті вихідної інформації початкового етапу розслідування неочевидних вбивств типові версії щодо деяких категорій злочинців дозволяють окреслити коло осіб, серед яких їх слід шукати у першу чергу. При цьому побудова версій щодо особи злочинця не означає суто механічне використання на практиці певного набору рекомендацій, встановленого дослідним шляхом.

Вирішення цього завдання (і в цьому ми вбачаємо одну з неодмінних умов успіху в роботі по розкриттю та розслідуванню цієї категорії злочинів) потребує диференційованого, творчого підходу, обумовленого своєрідністю досліджуваних обставин і слідчою ситуацією. Численні приклади із слідчої практики переконливо свідчать про те, що простий перебір усіх формально можливих варіантів, тобто побудова і перевірка усіх без винятку формально можливих у тому чи іншому випадку версій, не виправдовує себе. За таких умов отримання нових відомостей набуває рис випадкового, нецілеспрямованого пошуку. В результаті цього може виявитись, що із численних зібраних відомостей лише деякі стосуються провадження, а, навпаки, вельми важливі залишаються непоміченими. Тим часом галузь пошуку може значно скоротитися у тому випадку, якщо досліджувана у провадженні ситуація буде віднесена до однієї з категорій завдань, що мають схожі умови вирішення. При цьому на перший план виступають розпізнання події злочину і порівняння його з еталонами, що зберігаються у свідомості слідчого. В цьому, на думку О.Р. Ратінова, і полягає значення типових версій [11, с. 186].

З огляду на необхідність більш широкого застосування в практиці розслідування вбивств типових версій постає питання про активізацію використання нових інформаційних технологій щодо виявлення кореляційних залежностей між елементами криміналістичної характеристики вбивств, насамперед, між вихідними даними і комплексами ознак, притаманних особам, які вчиняють ці злочини. Сучасний стан науки дозволяє виявити зазначені залежності не наочним шляхом, як це здійснювалось раніше, а з використанням передових досягнень науки і техніки. Для реалізації зазначеної мети може бути застосоване математичне оброблення репрезентативної вибірки кримінальних проваджень даної категорії злочинів. Саме комп'ютерні програми автоматизованого оброблення емпіричних даних дозволяють встановити найбільшу кількість кореляційних залежностей між елементами криміналістичної характеристики окремих кримінальних проваджень.

Таким чином, враховуючи зазначені вище положення, можна запропонувати у райвідділах органів внутрішніх справ накопичувати загальні дані щодо елементів криміналістичної характеристики злочинів та особу злочинця, об'єднавши в єдину електронну систему на рівні держави, що допоможе систематизувати інформацію та використовувати її при розслідуванні тотожних чи однорідних злочинів.

Зокрема в окремі комп'ютерній програмі дані можна систематизувати в окремих таблицях по на-

прямках, тобто отримані результати оформлюються у вигляді довідкових таблиць, які міститимуть таку інформацію: перший рядок може містити аналітико-статистичну спрямованість, його завданням є накопичення, переробка та аналіз вихідної інформації, зосередженої в анкетах узагальнення; другий рядок матиме призначення для слідчих і дозволить відповідно до заданої кримінальної ситуації отримувати відомості щодо осіб, які вчиняли аналогічні злочини, і інформація, стосовно яких уже є в базі даних; окремо програма міститиме відомості щодо криміналістичної характеристики кожного вчиненого злочину, в першу чергу, в умовах неочевидності та з можливими ознаками серійності, а саме відомості щодо: способів вчиненого злочину, залишених слідів, характеру вчиненого злочину, можливого мотиву та інших важливих відомостей, що дозволить ідентифікувати особу та інші обставини.

З цього погляду зазначена систематизація може розглядатися, як підгрунтя інформаційного забезпечення підтримки прийняття рішень слідчим. Йдеться, насамперед, про забезпечення такої інтелектуальної діяльності слідчого як планування, і таких його аспектів, як висунення робочих версій та обрання оптимальних систем слідчих дій щодо перевірки версій.

Таким чином, на основі вказаної інформації можна сформулювати відповідну криміналістичну характеристику окремих насильницьких злочинів, наприклад, вбивств, до складу якої можуть увійти відомості стосовно: обставин і способу вчинення вбивства; особи жертви та суб'єкта вбивства; місця проживання/перебування злочинця; мотиву вбивства.

Тобто, мова йде майже про всі структурні елементи криміналістичної характеристики даного виду злочину, які визначаються у криміналістичній літературі, за винятком «слідової картини» [8, с. 13].

«Слідову картину», на наш погляд, здебільшого слід розглядати як якісну інформацію, що формується на загальних принципах слідоутворення і викладається в описовій формі криміналістичної характеристики вбивств. Щодо кількісного її відображення, то тут мають місце певні труднощі, пов'язані, насамперед, з обмеженістю джерел цієї інформації. Дійсно, одного протоколу огляду місця події, як носія матеріально зафіксованої інформації про злочин, занадто мало, щоб на його підставі отримати репрезентативні кількісні показники. Більш того, треба враховувати, що на якість самого огляду місця події і отриманих результатів істотно впливають різноманітні чинники, зокрема, професіоналізм слідчого, його вміння відшукати сліди, з одного боку, а з іншого – злочинний досвід вбивці, його характерологічні особливості, такі як розсудливість, обережність тощо.

Дійсно «слідова картина» вчиненого злочину, як елемент криміналістичної характеристики злочинів, має важливе значення при розслідуванні. Зокрема, В.П. Бахін і О.С. Саїнчин у криміналістичній характеристиці вбивств на замовлення описують най-

більш типові сліди даного злочину, що дозволяє звизити коло можливих осіб злочинців та виявити інші джерела доказової інформації задля одержання можливих слідів злочину [1, с. 104–108].

Ось чому в одних випадках огляд проводиться ретельно, сліди виявляються і описуються у протоколі, а в інших – навпаки. Така розбіжність не може не позначитись на фіксації кількісних показників, що значно ускладнює процедуру їх узагальнення. До речі, і деякі інші вчені, які займаються проблематикою побудови методики розслідування вбивств, дотримуються аналогічної точки зору.

Таким чином, підсумовуючи, слід зазначити, що для того, щоб встановити особу, яка скоїла конкретний злочин, і тим самим перевірити слідчі версії слідчий на початковому етапі розслідування ставить перед собою такі тактичні завдання: встановити місцезнаходження трупа за повідомленням свідка-заявника (якщо такий наявний) і перевірити його повідомлення; виявити інших свідків; виявити і вилучити сліди злочину та інші предмети, що мають значення для провадження; встановити місцезнаходження підозрюваного; виявити дані, які підтверджують або виключають вину підозрюваного.

Засобами, які допоможуть слідчому вирішити зазначені тактичні завдання, є проведення окремих слідчих дій, поєднаних із проведенням оперативнорозшукових заходів. До них можна віднести: допит заявника про джерела повідомленої інформації та відомі йому обставини злочину; огляд місця події і трупа, призначення судово-медичної експертизи для дослідження трупа (у разі виявлення) і предметів, на яких виявлено кров, слину й інші виділення організму людини; встановлення та допит свідків про особу, що вчинила даний злочин, про обставини злочину і місцезнаходження підозрюваного; призначення по виявлених предметах відповідних судових та криміналістичних експертиз; затримання та огляд підозрюваного, огляд його одягу; допит підозрюваного; обшук за місцем проживання підозрюваного предметів, на яких можуть знаходитися сліди злочину;

збір інформації оперативного характеру, що стосується конкретного злочину тощо.

Аналіз і оцінка слідчої ситуації мають істотне значення, тому що дозволяють:

- зорієнтуватися у всьому розмаїтті фактів і явищ, які відносяться до особи злочинця на даний момент розслідування;

- усвідомити наукові знання (рекомендації криміналістики) щодо типових матеріальних джерел (слідів), у яких відбувається подія злочину;

- опанувати методики та практики пошуку таких джерел, отримати від них належну інформацію, її фіксація та подальше збереження;

- виконувати практичну роботу з цими джерелами інформації;

- співставляти отриману інформацію з даними оперативних і криміналістичних обліків;

- висунути відповідні версії про місцезнаходження і сліди, що містять інформацію про властивості особи злочинця;

- визначити найбільш доцільні тактичні прийоми, рекомендації, комбінації зі збирання слідів для встановлення злочинця;

- вибрати найбільш ефективні техніко-криміналістичні засоби і методи для цих цілей;

- вибрати найбільш ефективні форми використання спеціальних знань і взаємодії з органами дізнання з метою одержання криміналістично значущої інформації про особу злочинця;

- спланувати початковий етап розслідування.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що на початковому етапі розслідування окремих насильницьких злочинів слідчий діє за спеціально розробленим планом, який будується, виходячи зі слідчої ситуації, яка складається, та висунутих ним версій. На основі наявної інформації відбувається побудова і перевірка криміналістичних версій, визначається коло тактичних завдань із метою забезпечення ефективної роботи, що включає послідовність і порядок проведення окремих слідчих, процесуальних дій та оперативно-розшукових заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бахин В.П. Особенности расследования заказных убийств: Лекция. – Симферополь, 1999. – С. 3–23 // Саинчин А. С. Убийства по заказу (уголовно-правовой, криминалистический и криминологический аспекты). – Одесса, 2003. – С. 104–108.
2. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы от теории к практике. – М., 1988. – 304 с.
3. Белкин Р.С. Курс советской криминалистики: В 3 т. : Пособие. – М., 1977–1979. – Т. 3 : Криминалистические средства, приемы и рекомендации. – 1979. – 480 с.
4. Васильев А.Н. Следственная тактика. – М., 1976. – 200 с.
5. Гавло В.К. О следственной ситуации и методике расследования хищений, совершаемых с участием должностных лиц // Вопросы криминалистической методологии, тактики и методики расследования: Матер. науч. конф. – Минск, 1973. – С. 88–93.
6. Герасимов И.Ф. Криминалистическая тактика и следственная ситуация // Теоретические проблемы криминалистической тактики. – Свердловск, 1981. – С. 15–21.
7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень–грудень 2014 року / Звітність // Офіційний веб-портал Генеральної прокуратури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=111482&libid=100820#.
8. Коновалова В. Е. Убивство : искусство расследования. – Х., 2001. – С. 5–46.
9. Коновалова В.Е. Версия : концепция и функции в судопроизводстве. – Х., 2000. – С. 109–146.
10. Ларин А.М. От следственной версии к истине. – М., 1976. – 199 с.
11. Ратинов А.Р. Вопросы следственного мышления в свете теории информации // Вопросы кибернетики и права. – М., 1967. – 186 с.
12. Шиканов В.И. Разработка теории тактических операций – важнейшее условие совершенствования методики расследования преступлений // Методика расследования преступлений (общие положения) : Матер. науч.-практ. конф. – М., 1976. – С. 155–159.
13. Щербакова Г.В. Початковий етап розслідування розбоїв, вчинених з метою заволодіння приватним майном громадян : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. – К., 2006.